

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.: 1. Attempt any **FIVE** questions.
2. **Figures** to the **right** indicate **full marks**.

- Q.1 With reference to sociology of work, explain the following concepts: (20)
a) Work behaviour
b) Attributes, behaviour and skills of an entrepreneur
- Q.2 a) Examine the term “pluralistic industrialism”. (20)
b) Write a brief critique of industrialism.
- Q.3 Define Motivation. Critically analyze the following theories of motivation:: (20)
a) Maslow's theory of self-actualization
b) Herzberg's two factor theory
- Q.4 Discuss the significance of Human Relations approach in management highlighting its features. (20)
- Q.5 With reference to the informal sector, explain the following: (20)
a) Nature and characteristics of informal sector
b) Problems of informal sector
- Q.6 Comment on the present conditions of agricultural labourers in the context of rural indebtedness and farmer's suicide. (20)
- Q.7 a) Define Industrial relations and explain its characteristics. (20)
b) Briefly discuss the machineries for the settlement of industrial dispute.
- Q.8 What is human Resource Management? Enumerate the characteristics and significance of Human Resource Management. (20)
- Q.9 Examine the impact of globalization on India in the context of KPO's and BPO's. (20)
- Q.10 Write short notes on **any two** of the following:- (20)
a) Theory 'X' and Theory 'Y'
b) Small scale and cottage industries
c) Problems and Solutions of Child Labour
d) Exit Policy

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)
३. मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनीही इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी.

- प्र.१ श्रमाच्या समाजशास्त्राच्या संदर्भातील पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. (२०)
अ) कामाच्या ठिकाणचे वर्तन
ब) उद्योजकाचे गुण, वर्तन आणि कौशल्य
- प्र.२ अ) बहु औद्योगिकतावाद स्पष्ट करा. (२०)
ब) औद्योगिकतावाद टिकात्मक माहिती लिहा.
- प्र.३ प्रेरणेची व्याख्या द्या. प्रेरणेच्या खालील सिद्धांताचे टिकात्मक विश्लेषण करा. (२०)
अ) मॉस्लिओचा 'स्व' गरजपूर्ती सिद्धांत
ब) हर्जरबर्गचा द्विघटकीय सिद्धांत
- प्र.४ व्यवस्थापनातील मानवी संबंधांच्या दृष्टीकोणाच्या महत्त्वाची चर्चा करून त्याची वैशिष्ट्ये अधोरेखित करा. (२०)
- प्र.५ अनौपचारिक क्षेत्रा संदर्भातील पुढील बाबी स्पष्ट करून लिहा. (२०)
अ) अनौपचारिक क्षेत्राचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये
ब) अनौपचारिक क्षेत्राच्या समस्या
- प्र.६ ग्रामीण कर्जबाजारीपणा आणि शेतकरी आत्महत्या या संदर्भातून आजच्या शेतमजुराच्या स्थिती बद्दल भाष्य करा. (२०)
- प्र.७ अ) औद्योगिक संबंधाची व्याख्या सांगून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (२०)
ब) औद्योगिक संघर्ष मिटविण्यासाठी वापरण्यात येणाऱ्या यंत्रणांची चर्चा करा.
- प्र.८ मानवी संसाधन व्यवस्थापन म्हणजे काय? मानवी संसाधन व्यवस्थापनाच्या वैशिष्ट्ये व महत्त्व मुल्यमापन करा. (२०)
- प्र.९ केपीओ आणि बीपीओ च्या संदर्भातून जागतिकीकरणाचा भारतावर होणाऱ्या परिणामाचे परिक्षण करा. (२०)
- प्र.१० खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा. (२०)
अ) 'X' सिद्धांत आणि 'Y' सिद्धांत
ब) लघु आणि कुटीर उद्योग
क) बालमजुरीच्या समस्या आणि उपाय
ड) कामगार कपाती
